Lausunto
8.12.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle
liv@eduskunta.fi

Asia: **U 61/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä**

Viite: **Lausuntopyyntö 2.12.2016**

Keskeinen viesti

MTV[1] kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kannasta EU:n komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi TV- ja radio-ohjelmien verkkolähetyksistä. MTV toivoo, että Eduskunta tarkastelisi komission ehdotuksen vaikutuksia kansallisen media-alan näkökulmasta. Suomen tulee pyrkiä turvaamaan kansallisten yritysten toimintaedellytykset digitaalisessa sisämarkkinassa ja varmistamaan, että Suomen media- ja sisältöala on elinvoimainen myös tulevaisuudessa.

Valtioneuvoston kirjelmässä ehdotetaan, että Suomi kannattaa yleisellä tasolla komission ehdotusta päivittää satelliitti- ja kaapelidirektiiviä kattamaan televisio- ja radiotoimialan uudet toimintatavat.

MTV ei yhdy valtioneuvoston näkemykseen, koska asetuksen ehdotettu alkuperämaaperiaate voisi vahingoittaa audiovisuaalisen mediamarkkinan perusrakenteita. Ehdotus loisi yleiseurooppalaisen lisensointimallin, joka voisi rapauttaa alalle erittäin tärkeätä territorialiteettia. Vaikka esitetty sopimusvapaus suojaisi kaupallisia toimijoita, se on vaarassa heikentyä komission kilpailuosaston mahdollisesta toimesta kieltää maakohtaiset rajaukset sisältösopimuksissa. Jotta sopimusvapaus olisi mahdollisimman vahva, se tulisi siirtää asetuksen artiklatekstiin.

Jotta kansallisen media-alan mahdollisuuksia ei heikennettäisi, esitämme, että asetuksen artikla 2 poistetaan, tai vaihtoehtoisesti sen soveltamisalaa rajataan sellaisiin sisältöihin, jotka eivät ole lähettäjäyrityksille kaupallisesti merkittäviä. Komission ehdotus voisi toteutuessaan pahimmillaan vaikeuttaa MTV:n mahdollisuuksia hankkia sisältöjä yksinoikeudella meidän valitsemalleen markkina-alueellemme, joka olisi omiaan rapauttamaan meidän kuluttajaliiketoimintamme perusedellytyksiä.

Tausta

Sivistysvaliokunta on aikaisemmassa lausunnossaan todennut, että se pitää alkuperämaaperiaatetta erittäin tärkeänä, mutta suhtautuu varauksella satelliitti- ja kaapelidirektiivin uudelleentarkastelun päällimmäisenä tavoitteena olevaan tarkoitukseen laajentaa alkuperämaaperiaatetta myös internetjakeluun. Valiokunta esitti, että direktiivin laajentamisen vaikutuksista kotimaiselle AV-teollisuudelle ja kotimaisten av-aineistojen saatavuudelle Suomessa tulee valmistella kattava vaikutusarvio.[2]

[1] MTV koostuu seuraavista yhtiöistä: MTV Oy ja Suomen Uutisradio Oy. Yhtiöt lähettävät ohjelmaa seuraavilla vapaasti nähtävillä tv- ja radiokanavilla: MTV3, Sub, AVA ja Nova. Lisäksi MTV Oy lähettää seuraavia maksullisia tv-kanavia: MTV MAX, MTV SPORT 1 ja 2, MTV FAKTA ja MTV JUNIORI. MTV edustaa myös C More -kanavaryhmää Suomessa.
[2] SuVP 35/2015 vp, kohta 10

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan komission ehdotuksella ei olisi merkittävää haitallista vaikutusta lähettäjäyritysten asemaan Suomessa. Tätä päätelmää tukee kirjelmän mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön eduskunnan esittämien toivomusten pohjalta teettämä erillisselvitys satelliitti- ja kaapelidirektiivin laajentamisen seurauksista (Satelliitti- ja kaapelidirektiivin soveltamisalan mahdollisen laajentamisen markkinavaikutuksista Suomessa).[3]

MTV on täysin eri mieltä siitä, ettei ehdotuksella olisi haitallista vaikutusta lähettäjäyritysten asemaan Suomessa. Olemme lukuisia kertoja tuoneet huolemme esille sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle, että Digital Media Finlandille, joka laati yllämainitun selvityksen. Raportin johtopäätöksissä todetaankin, että "ei-lineaarisen (on-demand) välittämisen osalta markkinavaikutukset olisivat suurempia ja niihin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Televisio- ja radioalan kannalta ei-lineaarisen välittämisen liiketoimintamallit poikkeavat oleellisesti alan perinteisistä malleista, ja ne ovat monin osin vasta muotoutumassa, kuten myös palveluihin liittyvät kuluttajakäyttäytymisen tavat."

Asetus kattaa paitsi TV-ohjelmien rinnakkaislähetykset verkossa myös tv-ohjelmien ns catch-up palvelut, jotka ovat osana lähettäjäyritysten ei-lineaarista palvelua. Näin ollen asetuksella voisi olla haitallista ja epävarmaa vaikutusta lähettäjäyritysten asemaan.

Alkuperämaaperiaate

MTV on kansallisesti toimiva mediayhtiö, jonka tavoitteena ei ole laajentaa toimintaansa Euroopan markkinoille. Jos MTV kuitenkin olisi halukas tarjoamaan sisältönsä muille Euroopan markkinoille, MTV voisi hankkia tarvittavat verkkolähetysoikeudet suoraan ohjelmien tuottajilta. Nykykäytännön mukaan mediayhtiö voi itse päättää markkina-alueestaan ja oikeusneuvotteluissa hankkia tarvittavat oikeudet eri maantieteellisille tai kielialueille. Audiovisuaalisten sisältöjen tarjoaminen verkossa on oltava markkinalähtöistä, eikä sen pidä perustua sääntelyyn. Mediayhtiöiden on itse voitava arvioida miten ohjelmainvestoinnit saadaan palautettua, joko mainosmyynnin tai kuluttajatuottojen kautta. Etenkin mainosrahoitteiset sisällöt ovat lähtökohtaisesti kansallisia, mainosmarkkinoiden ollessa pääasiassa kansallisia. Sen vuoksi on erittäin tärkeätä, ettei maakohtainen ohjelmahankinta vaarannu. Alkuperämaaperiaatteen laajentaminen verkkojakeluun voi estää audiovisuaalisten sisältöjen territoriaalisen lisensoinnin, jos se kytketään pakolliseen tai sopimuslisenssipohjoiseen kollektiivihallinnointiin.

Usein viitataan siihen, että suuri osa eurooppalaisista kuluttajista haluaisi saada tarjoille sisältöjä muista EU-maista. Euroopan komission tavoite digitaalisista sisämarkkinoista perustuu pitkälti tähän käsitykseen. Kuitenkin Eurobarometrin selvityksen mukaan vain 8 prosenttia internetin käyttäjistä on hakenut sisältöjä jonkun muun maan internetpalveluiden kautta[4]. Mielestämme tämä osoittaa, ettei ole tarvetta radikaaleille muutoksille oikeushankintajärjestelmään eikä ole tarkoituksenmukaista luoda järjestelmä EU:n laajuisille verkkojakeluoikeuksille.

Alkuperämaaperiaatteen laajentaminen TV-ohjelmien verkkojakeluun tarkoittaisi myös, että ulkomaisten televisiotoimijoiden pääsy Suomen markkinoille helpottuisi. Suomeen on jo asetusehdotuksesta huolimatta tullut suuri määrä ulkomaisia toimijoita. Kansainvälinen kilpailu Suomen mediamarkkinalla on erittäin kovaa etenkin sen vuoksi, että ulkomaiset toimijat toimivat eri säännöillä ja voivat tarjota erittäin laadukkaita palveluita hyvin kustannustehokkaaseen hintaan. Myös valtioneuvoston oman arvion mukaan suomalaisten kaupallisten tv-yhtiöiden taloudellinen ahdinko riippuu paljolti kasvavasta kansainvälisestä kilpailusta.

[3] Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:29
[4] Cross-border Access to Content. Flash Eurobarometer 411 – TNS Political & Social. August 2015.

Sopimusvapaus

MTV pitää asetusta lähtökohtaisesti erittäin haitallisena, sen sivuvaikutuksista johtuen. On vaikeata ennustaa mitä televisiotoimijoiden soveltama alkuperämaaperiaate tulee tarkoittamaan etenkin kansallisilla mediamarkkinoilla. Jotta vaikutukset olisivat mahdollisimman pieniä on tärkeätä huolehtia siitä, että asetuksen johdantokappaleen 11 mukainen sopimusvapaus on mahdollisimman vahva ja mahdollistaa jatkossakin oikeuksien rajaamista teknisin keinoin tai tietylle kielelliselle alueelle. Sopimusvapauden myötä tv-yhtiöillä ja oikeudenhaltijoilla olisi mahdollisuus rajata sisältöjen tarjonta tietylle maantieteelliselle alueelle samalla tavalla kuin satelliittilähetysten osalta on mahdollista rajoittaa lähetykset maantieteellisesti esimerkiksi maksullisten katselukorttien kautta.

Komission kilpailuosasto selvittää parhaillaan maksullisten ja digitaalisten sisältöjen markkinaa ja on esittänyt alustavia arvioita siitä, että sopimuslausekkeet, jotka vaativat että sisältöjä tarjotaan maakohtaisesti, voisivat olla kilpailuoikeuden vastaisia.[5] Jos näin käy asetuksessa määritelty sopimusvapaus vesittyisi merkittävästi eikä lähettäjäyritykset voisi enää rajoittaa palvelunsa itse määritetylle maa-alueelle. Näin ollen tv-toimijoille niin tärkeä yksinoikeus rapautuisi, koska markkinalla olisi lukuisia toimijoita, joilla olisi samoja sisältöjä tarjoilla kuluttajille. On myös täysin mahdollista, ettei kansalliset toimijat enää voisi hankkia itselleen tärkeitä kansainvälisiä urheiluoikeuksia tai maksutelevisio-oikeuksia, koska niitä tarjottaisiin pelkästään yhden suuren kansainvälisen toimijan toimesta.

Mielestämme on tärkeätä että kansalliset lähettäjäyritykset voivat itse päättää kaupallisista markkina-alueistaan. Myös ohjelmahankinnan kannalta maakohtainen oikeushankinta on perusedellytys sille, että kansalliset toimijat voivat hankkia sisältöoikeuksia omalle markkina-alueelleen. Tätä käytäntöä ei ole syytä muuttaa ja sen vuoksi esitämme, että artikla 2 alkuperämaaperiaatteesta poistetaan komission ehdotuksesta. Vaihtoehtoisesti asetuksen soveltamisalaa tulee muuttaa niin, ettei se koske kaupallisesti merkittäviä sisältöjä.

MTV Oy

Petra Wikström
Yhteiskuntasuhdejohtaja

[5] http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html